

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Aanpassing beslagvrije voet

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 9-01-2024
Notanummer	: 2023-1212
Datum	: 9-01-2024
Programma	: 07 - Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt
Portefeuillehouder	: Wethouder De Geest,
Bijlage(n)	:

Parafering

21-12-2023: Ingehuurde medewerker04-01-2024: Wethouder

Agendering

* 05-01-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

9-01-2024

B & W d.d.: 9-01-2024

Besluit

1. In te stemmen met aanpassing van de uitvoering van beslaglegging en/of verrekening op uitkeringen onder de Participatiewet door:

* Maandelijks uitkeren van de reservering vakantiegeld Participatiewet wanneer er sprake is van beslaglegging op of verrekening van een schuld met de uitkering

* Maandelijks inhouden en afdragen in het kader van beslag op of verrekening met de uitkering Participatiewet

* Deze wijziging voor de nieuwe beslagen en verrekeningen uit te voeren met ingang van 1 maart 2024 (i.v.m. invoering nieuw uitkeringssysteem met ingang van 1 januari 2024)

2. Raadsmededeling vast te stellen en aan te bieden aan de Raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Wanneer er sprake is van schulden, kan een deurwaarder (namens de schuldeiser(s)) beslag leggen op het inkomen van de schuldenaar. Is dat een bijstandsuitkering, dan wordt daar beslag op gelegd. De hoogte van het beslag hangt samen met de beslagvrije voet. Dat is in geval van een inkomen op bijstandsniveau het deel van de toepasselijke bijstandsnorm waar geen beslag op mag worden gelegd. Dat deel van het inkomen moet beschikbaar blijven voor de noodzakelijke kosten van het bestaan.

De beslagvrije voet is vastgesteld op 95% van de toepasselijke bijstandsnorm. Het maximale bedrag dat middels beslag op de bijstandsuitkering kan worden ingevorderd is daarmee 5% van het bijstandsinkomen. Dit geldt ook wanneer er in

verband met verstrekte leenbijstand of terugvorderde bijstand afgelost moet worden.

In de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbbv) ligt vast dat gemeenten zelf de afweging moeten maken of zij het beslag/ verrekening maandelijks of jaarlijks afdragen. Dat riep echter vragen op met name in de verhouding tot maandelijks te reserveren vakantiegeld. Want in bijna alle gemeenten wordt 5% van de bijstandsnorm gereserveerd om in mei als vakantietoeslag uit te kunnen keren. Daarnaast werd in het kader van beslaglegging of verrekening ook nog eens 5% van de toepasselijke bijstandsnorm ingehouden waardoor feitelijk per maand slecht 90% van de toepasselijke bijstandsnorm resteert.

Uit een recente uitspraak van de rechtbank in een proefproces van de organisatie Schuldinfo blijkt dat de betreffende gemeente op die manier buiten het wettelijke kader treedt, omdat de inwoner vervolgens niet over de beslagvrije voet van 95% kon beschikken, wat de bestaanszekerheid van de inwoner onder druk zet. Ook stelt de rechtbank dat deze specifieke inwoner door de maandelijks afdracht te maken had met hogere innings- en verdelingskosten dan wanneer die gemeente een jaarlijkse afdracht had gedaan.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het aanpassen van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan beslag en verrekening op de bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet zodat deze conform de wetgeving is en de beslagvrije voet wordt geaccepteerd.

Aanpassing van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan beslag en verrekening zorgt ervoor dat inwoners waarvoor dit van toepassing is, te allen tijde kunnen beschikken over de beslagvrije voet. Daardoor zijn zij, financieel gezien, (beter) in staat om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit bevordert de bestaanszekerheid.

Kader

Participatiewet
Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

Betrokken partijen en participatie

De ASDD en de bewindvoerders zullen over bovenstaande worden geïnformeerd.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Zowel bij de maandelijks als de jaarlijkse afdracht blijft de uitkering (aan vakantietoeslag) voor de inwoners gelijk.

Op dit moment wordt 5% aan vakantietoeslag gereserveerd en wordt daarnaast 5% ingehouden aan beslag en verrekening. De inwoner ontvangt 90% van de uitkering

en daarmee minder dan de beslagvrije voet en na de uitspraak van de rechter is dit niet meer toegestaan. Bovendien is dit ook in het kader van bestaanszekerheid niet wenselijk.

Na de aanpassing (zowel in scenario maandelijks afdragen als jaarlijks afdragen) ontvangt de inwoner maandelijks 95% van de uitkering (zijnde de beslagvrije voet). De 5% aan maandelijks vakantietoeslag komt volledig toe aan het beslag e/o verrekening. Wanneer het beslag/de verrekening een volledig jaar van toepassing is, ontvangt de inwoner in mei geen vakantiegeld. Ook is het niet meer mogelijk om een voorschot op het vakantiegeld te verstrekken.

Maandelijks afdracht

Voor de uitvoering van beslag en verrekening is het wenselijk dat deze in alle gevallen op dezelfde wijze geschiedt. Anders is het niet uitvoerbaar voor de medewerkers. Omdat er zo goed overzicht gehouden kan worden dat beslag en verrekening correct uitgevoerd worden. Dat kan alleen wanneer gekozen wordt voor het maandelijks afdragen van het beslag respectievelijk de inhouding en verrekening onder gelijktijdig maandelijks uitkering van de vakantietoeslag.

Bijvoorbeeld in de volgende situaties.

* Wanneer er sprake is van een beslag legging door LBIO (Landelijke Bureau Inning Onderhoudsbijdrage). Het LBIO is een overheidsinstantie, gespecialiseerd in het innen van alimentatieverplichtingen. Hierbij is een maandelijks afdracht noodzakelijk, zodat de ontvangende ouders kunnen voorzien in het onderhoud van hun kinderen. Het LBIO rekent overigens geen kosten voor maandelijks afdracht.

* In het geval dat een inwoner geen volledige bijstandsuitkering ontvangt, maar een aanvulling, is een jaarlijkse afdracht geen optie. De reservering vakantiegeld van 5% van de aanvullende uitkering is niet voldoende om jaarlijks 5% van het netto inkomen af te dragen. In deze situaties moet er dus vanuit de aanvullende bijstand maandelijks 5% van de toepasselijke bijstandsnorm afgedragen worden om op jaarbasis voldoende af te dragen aan schuldeisers.

* Wanneer er sprake is van wisselende periodes met en zonder inkomsten zou kiezen voor een jaarlijkse afdracht elke keer leiden tot aanpassing naar maandelijks afdracht, wanneer een inwoner een periode inkomsten naast zijn uitkering heeft. Die wisseling (en extra handelingen) is niet wenselijk.

Voor het overzicht en de praktische uitvoerbaarheid van beslaglegging en verrekening is het wenselijk om te kiezen voor een optie die in alle gevallen uitvoerbaar is. Dat is alleen de optie van maandelijks afdracht/verrekening.

Maandelijks afdracht zorgt voor overzicht bij de inwoner

Wanneer er maandelijks afgedragen wordt, is dit ook maandelijks zichtbaar voor de inwoner. Hij/zij ziet de beslaglegging of verrekening maandelijks terug op de uitkeringsspecificatie van de Participatiewet. Zowel het feit dat er loonbeslag of verrekening plaatsvindt en dat er maandelijks een deel wordt afbetaald, zorgt voor overzicht en betrokkenheid bij de schuldensituatie van de inwoner. Dit is niet het geval wanneer er slecht eens per jaar een afdracht of verrekening plaatsvindt.

Kanttekening bij maandelijks afdracht.

Het kan zijn dat de beslaglegger hogere kosten in rekening brengt wanneer een inwoner maandelijks afdraagt dan wanneer dit jaarlijks gebeurt. Omdat er dan 12 afdrachten verwerkt moeten worden, dan wanneer er slechts 1 jaarlijkse afdracht is. Bij hogere kosten is het bedrag wat netto wordt afgelost op de schuld lager.

Wat nadelig is voor de inwoner. Of dit van toepassing is bij onze inwoners, verschilt echter per beslaglegger. LBIO bijvoorbeeld rekent geen extra kosten bij maandelijkse afdracht. De gemeente gaat in overleg met de deurwaarders over de kosten bij de maandelijkse afdracht.

De wetgever geeft gemeenten in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, de ruimte om de keuze te maken voor maandelijks of jaarlijks afdragen. De VNG en ook de demissionair minister voor Armoede, Participatie en Pensioenen Carola Schouten, stelt dat kostenafweging primair niet de verantwoordelijkheid is van gemeenten, die beslag alleen dienen uit te voeren. De (mogelijk extra) kosten voor afdracht zijn voor rekening van de persoon waar beslag is gelegd. Als deze kosten bij maandelijkse afdracht hoger zijn, dan wanneer de afdracht jaarlijks zou geschieden, hoeft de gemeente deze extra kosten ook niet te vergoeden, zo stelt de rechtbank.

Financiële consequenties en dekking

Met de aanpassing in de uitvoering zijn geen extra kosten gemoeid. Ook qua opbrengsten voor de gemeente verandert er niets. In het geval van verrekening op de bijstandsuitkering vanwege verstrekte leenbijstand of teruggevorderde bijstand ontvangt de gemeente maximaal 5% van de toepasselijke bijstandsnorm als aflossing. Dit blijft in de oude en nieuwe situatie gelijk.

Openbaarmaking en communicatie

Externe communicatie

Op basis van dit onderwerp worden inwoners (bij wie sprake is van beslag op of verrekening met hun bijstandsuitkering) geïnformeerd.

De inwoners moeten geïnformeerd worden over

- wanneer de wijziging wordt doorgevoerd;
- het bedrag dat (net als voorheen) in verband met het beslag of de verrekening wordt ingehouden;
- dat de vakantietoeslag in het vervolg maandelijks uitbetaald gaat worden.
- dat het vakantiegeld dat tot nu toe is gereserveerd staat, tegelijk wordt uitbetaald met de uitkering over de maand waarin de nieuwe werkwijze wordt doorgevoerd, namelijk in maart 2024.

Interne communicatie

De medewerkers van de uitkeringsadministratie, de inkomensconsulenten en de consulenten schuldhulpverlening worden geïnformeerd over de wijziging in de uitvoering van beslagen en verrekening op de bijstandsuitkering.

Aanpak en uitvoering

Bij de totstandkoming van het voorstel zijn de medewerkers van de de uitkeringsadministratie betrokken.

In verband met het nieuwe uitkeringssysteem met ingang van 1 januari 2024 is het advies om bovengenoemde werkwijze in te voeren met ingang van 1 maart 2024.

RAADSMEEDEDELING

Onderwerp	Aanpassing beslagvrije voet		
Nummer	2023-1212	Portefeuillehouder	Wethouder De Geest,
Team	DEV-BLD-MO	Datum	9-01-2024

Inleiding

Wanneer er sprake is van schulden, kan een deurwaarder (namens de schuldeiser(s)) beslag leggen op het inkomen van de schuldenaar. Is dat een bijstandsuitkering, dan wordt daar beslag op gelegd. De hoogte van het beslag hangt samen met de beslagvrije voet. Dat is in geval van een inkomen op bijstandsniveau het deel van de toepasselijke bijstandsnorm waar geen beslag op mag worden gelegd. Dat deel van het inkomen moet beschikbaar blijven voor de noodzakelijke kosten van het bestaan.

De beslagvrije voet is vastgesteld op 95% van de toepasselijke bijstandsnorm. Het maximale bedrag dat middels beslag op de bijstandsuitkering kan worden ingevorderd is daarmee 5% van het bijstandsinkomen. Dit geldt ook wanneer er in verband met verstrekte leenbijstand of terugvorderde bijstand afgelost moet worden.

In de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbbv) ligt vast dat gemeenten zelf de afweging moeten maken of zij het beslag/ verrekening maandelijks of jaarlijks afdragen. Dat riep echter vragen op met name in de verhouding tot maandelijks te reserveren vakantiegeld. Want in bijna alle gemeenten wordt 5% van de bijstandsnorm gereserveerd om in mei als vakantietoeslag uit te kunnen keren. Daarnaast werd in het kader van beslaglegging of verrekening ook nog eens 5% van de toepasselijke bijstandsnorm ingehouden waardoor feitelijke per maand slecht 90% van de toepasselijke bijstandsnorm resteert.

Uit een recente uitspraak van de rechtbank in een proefproces van de organisatie Schuldinfo blijkt dat de betreffende gemeente op die manier buiten het wettelijke kader treedt, omdat de inwoner vervolgens niet over de beslagvrije voet van 95% kon beschikken, wat de bestaanszekerheid van de inwoners onder druk zet. Ook stelt de rechtbank dat deze specifieke inwoner door de maandelijks afdracht te maken had met hogere innings- en verdelingskosten dan wanneer die gemeente een jaarlijkse afdracht had gedaan.

Kader

Participatiewet
Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

Kern van de boodschap

Het aanpassen van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan beslag en verrekening op de bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet zodat deze conform de wetgeving is en de beslagvrije voet wordt geaccepteerd.

Aanpassing van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan beslag en verrekening zorgt ervoor dat inwoners waarvoor dit van toepassing is, te allen tijde kunnen beschikken over de beslagvrije voet. Daardoor zijn zij, financieel gezien, (beter) in staat om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit bevordert de bestaanszekerheid.

Nadere toelichting

Zowel bij de maandelijkse als de jaarlijkse afdracht blijft de uitkering (aan vakantietoeslag) voor de inwoners gelijk.

Op dit moment wordt 5% aan vakantietoeslag gereserveerd en wordt daarnaast 5% ingehouden aan beslag en verrekening. De inwoner ontvangt 90% van de uitkering en daarmee minder dan de beslagvrije voet en na de uitspraak van de rechter is dit niet meer toegestaan. Bovendien is dit ook in het kader van bestaanszekerheid niet wenselijk.

Na de aanpassing (zowel in scenario maandelijks afdragen als jaarlijks afdragen) ontvangt de inwoner maandelijks 95% van de uitkering (zijnde de beslagvrije voet). De 5% aan maandelijks vakantietoeslag komt volledig toe aan het beslag e/o verrekening. Wanneer het beslag/de verrekening een volledig jaar van toepassing is, ontvangt de inwoner in mei geen vakantiegeld. Ook is het niet meer mogelijk om een voorschot op het vakantiegeld te verstrekken.

Maandelijks afdracht

Voor de uitvoering van beslag en verrekening is het wenselijk dat deze in alle gevallen op dezelfde wijze geschiedt. Het is anders voor de medewerkers niet uitvoerbaar. Omdat er zo goed overzicht gehouden kan worden dat beslag en verrekening correct uitgevoerd worden. Dat kan alleen wanneer gekozen wordt voor het maandelijks afdragen van het beslag respectievelijk de inhouding en verrekening onder gelijktijdig maandelijks uitkering van de vakantietoeslag.

Bijvoorbeeld in de volgende situaties.

* Wanneer er sprake is van een beslag legging door LBIO (Landelijke Bureau Inning Onderhoudsbijdrage). Het LBIO is een overheidsinstantie, gespecialiseerd in het innen van alimentatieverplichtingen. Hierbij is een maandelijks afdracht noodzakelijk, zodat de ontvangende ouders kunnen voorzien in het onderhoud van hun kinderen. Het LBIO rekent overigens geen kosten voor maandelijks afdracht.

* In het geval dat een inwoner geen volledige bijstandsuitkering ontvangt, maar een aanvulling, is een jaarlijkse afdracht geen optie. De reservering vakantiegeld van 5% van de aanvullende uitkering is niet voldoende om jaarlijks 5% van het netto inkomen af te dragen. In deze situaties moet er dus vanuit de aanvullende bijstand maandelijks 5% van de toepasselijke bijstandsnorm afgedragen worden om op jaarbasis voldoende af te dragen aan schuldeisers.

* Wanneer er sprake is van wisselende periodes met en zonder inkomsten zou kiezen voor een jaarlijkse afdracht elke keer leiden tot aanpassing naar maandelijks afdracht, wanneer een inwoner een periode inkomsten naast zijn uitkering heeft. Die wisseling (en extra handelingen) is niet wenselijk.

Voor het overzicht en de praktische uitvoerbaarheid van beslaglegging en verrekening is het daarom wenselijk om te kiezen voor een optie die in alle gevallen uitvoerbaar is. Dat is alleen de optie van maandelijks afdracht/verrekening.

Maandelijks afdracht zorgt voor overzicht bij de inwoner

Wanneer er maandelijks afgedragen wordt, is dit ook maandelijks zichtbaar voor de inwoner. Hij/zij ziet de beslaglegging of verrekening maandelijks terug op de uitkeringspecificatie van de Participatiewet. Zowel het feit dat er loonbeslag of verrekening plaatsvindt en dat er maandelijks een deel wordt afbetaald, zorgt

voor overzicht en betrokkenheid bij de schuldsituatie van de inwoner. Dit is niet het geval wanneer er slecht eens per jaar een afdracht of verrekening plaatsvindt.

Kanttekening bij maandelijkse afdracht.

Het kan zijn dat de beslaglegger hogere kosten in rekening brengt wanneer een inwoner maandelijks afdraagt dan wanneer dit jaarlijks gebeurt. Omdat er dan 12 afdrachten verwerkt moeten worden, dan wanneer er slechts 1 jaarlijkse afdracht is. Bij hogere kosten is het bedrag wat netto wordt afgelost op de schuld lager. Wat nadelig is voor de inwoner. Of dit van toepassing is bij onze inwoners, verschilt echter per beslaglegger. LBIO bijvoorbeeld rekent geen extra kosten bij maandelijkse afdracht. De gemeente gaat in overleg met de deurwaarders over de kosten bij de maandelijkse afdracht.

De wetgever geeft gemeenten in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, de ruimte om de keuze te maken voor maandelijks of jaarlijks afdragen. De VNG en ook de demissionair minister voor Armoede, Participatie en Pensioenen Carola Schouten, stelt dat kostenafweging primair niet de verantwoordelijkheid is van gemeenten, die beslag alleen dienen uit te voeren. De (mogelijk extra) kosten voor afdracht zijn voor rekening van de persoon waar beslag is gelegd. Als deze kosten bij maandelijkse afdracht hoger zijn, dan wanneer de afdracht jaarlijks zou geschieden, hoeft de gemeente deze extra kosten ook niet te vergoeden, zo stelt de rechtbank.